

Öhrlings

PRICEWATERHOUSECOOPERS

Revisionsrapport

Delårsrapport 2009

Sandvikens kommun

November 2009

Pär Månsson

Robert Heed

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfråga och avgränsning.....	3
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Metod.....	4
3	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.1	Bedömning och åtgärdsförslag	6
4	Måluppfyllelse.....	7
4.1	Finansiella mål.....	7
4.2	Mål för verksamheten.....	7
4.3	Bedömning av måluppfyllelse.....	8
5	Övriga iakttagelser	8
5.1.1	Nämndernas verksamhetsberättelser.....	8
5.1.2	Budgetuppföljning och prognos.....	8
5.1.3	Investeringsredovisning	10

1 Sammanfattning

Komrev inom Öhrlings PricewaterhouseCoopers har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens delårsrapport för perioden januari – augusti 2009.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som kommunfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till kommunfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 7,5 Mkr (12,7 Mkr), vilket är 5,2 Mkr sämre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett underskott på -14,3 Mkr.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar av kommunens delårsrapport:

- Att delårsrapport i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt.
- I delårsrapporten görs en avstämning av de finansiella målen. Sammanfattningsvis är bedömningen att kommunen, enligt det prognostiserade resultatet, beräknar att redovisa ett underskott för 2009, vilket medför att vare sig det övergripande resultatmålet eller att pengar är den yttersta restriktionen kommer att kunna uppnås för året. För att kunna uppnå de finansiella målen är det av vikt att nämnderna genomför beslutade åtgärder och vid behov vidtar ytterligare åtgärder för att nå en ekonomi i balans.
- När det gäller det gemensamma målet kring sjukfrånvaron, kan konstateras att det uppfylls för perioden, då sjukfrånvaron understiger 6,0%, vilket är målet för 2011. För det andra verksamhetsmålet, avseende att nämnderna arbetar aktivt för att säkerställa ett rationellt och effektivt arbete är det svårt att göra någon bedömning, eftersom det är svårt att definiera måluppfyllelsen. För att underlätta uppföljningen av målen bör den kompletteras med en bedömning för perioden och helåret samt en beskrivning kring vad man gör för att målen ska uppnås.
- Med anledning av att delårsrapporten presenteras i fullmäktige först i slutet av november medför detta att möjligheterna blir begränsade att den ska kunna ligga till grund för styrning av verksamhetsåret 2009. I övrigt är vår samlade uppfattning att delårsrapporten i allt väsentligt uppfyller syftet att ge fullmäktige möjlighet att använda den som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början. Delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

I och med Kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning så har det tillkommit en uppgift för revisorerna att bedöma hur väl delårsrapportens resultat överensstämmer med de mål med betydelse för god ekonomisk hushållning som fullmäktige fastställt:

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen ska besvara följande revisionsfråga:

- Är resultatet i delårsrapporten förenligt med de mål fullmäktige beslutat?

Följande kontrollmål är aktuella:

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Uppfyller resultatet i delårsrapporten de av fullmäktige fastställda finansiella målen?
- Uppfyller resultatet i delårsrapporten de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten?
- Uppfyller delårsrapporten syftet att ge fullmäktige möjlighet att använda den som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten?

Granskningen inriktas mot att granska vilken information som lämnas i delårsrapporten samt rutinerna vid upprättandet. Vid granskningen av rutinerna ingår att bedöma hur periodiseringar, värderingar, prognoser m m har hanterats. Granskningen av räkenskaperna är översiktlig i syfte att ge underlag för att bedöma utfallet gentemot de finansiella mål som fullmäktige fastställt.

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av kommunfullmäktige.

2.3 Revisionskriterier

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- God redovisningssed
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Dokumentstudier av relevanta dokument
- Analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen
- Granska specifikationer och underlag till väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för att i allt väsentligt säkerställa en rättvisande redovisning
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Diskussioner med ekonomichef samt för delårsbokslutet ansvarig ekonom

Granskningen har utförts i enlighet med Komrevs granskningsprogram för granskning av delårsrapport.

3 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti vilket är i överensstämmelse med KRL där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader.

Delårsrapporten består förutom förvaltningsberättelse av resultaträkning, balansräkning, samt sammanställd redovisning.

Prognosen för helåret pekar på ett negativt resultat om -14,3 Mkr, vilket är 29,3 Mkr sämre än ursprunglig budget. Avvikelseerna i prognostiserat resultat om -14,3 Mkr består bland annat av:

- Verksamhetens nettokostnader är 29,2 Mkr sämre än budgeterat
- Skatteintäkter och statsbidrag förväntas bli 2,0 Mkr lägre än budgeterat
- Finansnettot ligger i prognosen 6,0 Mkr bättre än budget, framförallt genom att de finansiella kostnaderna förväntas bli lägre än budgeterat

I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna, prognos för utfallet för året, ursprunglig budget 2009 samt avvikelsen mot budget.

Resultaträkning och prognos 2009-08-31	Utfall delår	Urspr prognos	Avv mot budget	budget
Verksamhetens intäkter	286,6		404,8	
Verksamhetens kostnader	-1 307,4		-1 970,8	
Avskrivningar	-45,9		-72,1	
Verksamhetens nettokostnader	-1 066,7		-1 638,1	
Skatteintäkter	949,1		1 467,5	
Generella statsbidrag	131,5		202,4	
Finansiella intäkter	11,7		20,5	
Finansiella kostnader	-18,1		-37,3	
Årets resultat	7,5	-14,3	15,0	-29,3

Resultatet för perioden januari-augusti uppgår till 7,5 Mkr och det prognostiserade resultatet för helåret uppgår till -14,3 Mkr.

För 2008 redovisades ett överskott om 4,9 Mkr, men enligt reglerna för balanskravet redovisades ett underskott om -0,4 Mkr. Underskott ska enligt kommunallagen återställas under de kommande tre åren. I delårsrapporten återfinns ingen avstämning av balanskravet, vare sig för perioden eller för prognos för helåret. Med den bedömning som görs av prognosen för helår, kommer det att vara svårt att uppnå balanskravet för 2009.

Utvecklingen av verksamhetens nettokostnader mellan augusti 2008 och augusti 2009 uppgår till 1,4%. Detta kan jämföras med utvecklingen av skatter och statsbidrag, som för motsvarande period uppgår till 0,7%. I ett längre perspektiv är det viktigt att nettokostnadsökningen inte överstiger skatteintäktsökningen.

I delårsrapporten återfinns ett separat avsnitt kring den sammanställda redovisningen för kommunkoncernen. Resultatet uppgår per 31 augusti till 30,2 Mkr (föregående år 29,8 Mkr). Prognos för helåret 2009 visar på ett underskott om -12,3 Mkr, där den största avvikelserna mot budget återfinns hos kommunen.

3.1 Bedömning och åtgärdsförslag

Vi bedömer att delårsrapport i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed i övrigt. Detta innebär bland annat att delårsrapporten omfattar förvaltningsberättelse, resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys, sammanställd redovisning samt en prognos över förväntat utfall för helårsresultatet.

Vi har översiktligt granskat de periodiseringar som är gjorda i samband med delårsrapporten och konstaterar att väsentliga poster har periodiserats.

Med anledning av att delårsrapporten presenteras i fullmäktige först i slutet av november medför detta att möjligheterna blir begränsade att den ska kunna ligga till grund för styrning av verksamhetsåret 2009. I övrigt är vår samlade uppfattning att delårsrapporten i allt väsentligt uppfyller syftet att ge fullmäktige möjlighet att använda den som ett underlag för styrning, ledning och kontroll av den samlade kommunala verksamheten.

I delårsrapporten återfinns en redogörelse för redovisningsprinciper som ligger till grund för rapporten. Bland dessa anges även vilka eventuella avvikelser som finns i redovisning mot gällande rekommendationer. I stort tillämpas samma redovisningsprinciper som vid senast årsbokslut.

Bedömningen kring den sammanställda redovisningen är att den ger en helhetsbild av kommunkoncernens ekonomiska ställning och åtaganden.

4 Måluppfyllelse

4.1 Finansiella mål

I delårsrapporten görs en avstämning av de finansiella mål som fastställts i budget 2009:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2009	Utfall	Måluppfyllelse (bedömning)
Pengarna är den yttersta restriktionen.	För perioden redovisar flera av nämnderna underskott och i prognosen för helåret är det endast Bygg- och miljönämnden som redovisar överskott.	<i>Målet uppnås inte, vare sig för perioden eller för helåret</i>
Ett positivt resultat på 15 Mkr skall redovisas vid utgången av 2009. För åren 2010 och 2011 skall resultatet uppgå till 20 Mkr respektive 25 Mkr.	Resultat: 090831 7,5 Mkr Prognos 2009 -14,3 Mkr	<i>Målet uppnås inte, vare sig för perioden eller för helåret</i>
Soliditeten (inkl ansvarsförbindelse för pensioner) skall förbättras och senast år 2011 vara positivt.	Soliditet har försämrats sedan årsskiftet från -1,5% till -2%.	<i>Målet uppnås inte för perioden och troligen inte för helåret</i>
Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar skall 2011 uppgå till 100%.	Självfinansieringsgraden för perioden uppgår till 100%	<i>Målet uppnås för perioden, men troligen inte för helåret</i>

De finansiella målen för 2009 har kompletterats, i jämförelse med 2008, med målet kring att pengarna är den yttersta restriktionen samt soliditetsmålet.

4.2 Mål för verksamheten

I delårsrapporten görs en avstämning av de verksamhetsmål som fastställts i budget 2009:

Verksamhetsmål, fastställt av fullmäktige i budget 2009	Utfall	Måluppfyllelse (bedömning)
Samtliga nämnder skall säkerställa ett rationellt och effektivt utnyttjande av tilldelade resurser.	Ett aktivt arbete pågår och effekt av förändringar kommer att till fullo synas 2010.	<i>Någon bedömning görs inte vare sig för perioden eller för helåret.</i>
Kommunens sjukfrånvaro ska minska för samtliga personalgrupper. Målet är att minska sjukfrånvaron på arbetsplatserna från 7,9% 2007, till 6,0% vid utgången av 2011.	Sjukfrånvaron: 090831 5,6%	<i>Målet uppnås för perioden. Någon bedömning för helår görs inte.</i>

4.3 Bedömning av måluppfyllelse

Sammanfattningsvis är bedömningen att kommunen, enligt det prognostiserade resultatet, beräknar att redovisa ett underskott för 2009, vilket medför att vare sig det övergripande resultatmålet eller att pengar är den yttersta restriktionen kommer att kunna uppnås för året. Bedömningen är vidare att inte heller målet kring självfinansiering av investeringar eller målet kring förbättring av soliditeten kommer att kunna uppnås för året.

Vi bedömer att den samlade bedömning av de finansiella inriktningsmålen som redovisas i delårsrapporten, ger en rättvisande bild av måluppfyllelsen. Med den information som finns i delårsrapporten och underlagen till denna bedömer vi det som troligt att de finansiella målen inte kommer att uppnås för 2009.

Det är positivt att de finansiella målen för 2009 har kompletterats med ytterligare mål.

När det gäller det gemensamma målet kring sjukfrånvaron, kan konstateras att det uppfylls för perioden, då sjukfrånvaron understiger 6,0%, vilket är målet för 2011. För det andra verksamhetsmålet, avseende att nämnderna arbetar aktivt för att säkerställa ett rationellt och effektivt arbete är det svårt att göra någon bedömning, eftersom det är svårt att definiera måluppfyllelsen.

För att underlätta uppföljningen av målen bör den kompletteras med en bedömning för perioden och helåret samt en beskrivning kring vad man gör för att målen ska uppnås.

5 Övriga iakttagelser

5.1.1 Nämndernas verksamhetsberättelser

I verksamhetsberättelserna återfinns en enhetlig redovisning kring uppdrag, ekonomi, måluppfyllelse samt framtidsbedömningar.

I budget 2009 fastställdes målsättningar på lång- och kort sikt samt verksamhetsmål av betydelse för en god ekonomisk hushållning för respektive verksamhet. I verksamhetsberättelserna görs en uppföljning av målen. För att få en bättre överskådlighet kan redovisningen av målen med fördel utvecklas.

5.1.2 Budgetuppföljning och prognos

I delårsrapporten lämnas en resultatprognos för helåret 2009 och kommentarer lämnas över väsentliga avvikelser. I nedanstående tabell redovisas utfallet för de första åtta månaderna 2009 respektive 2008 samt helårsprognos för 2009:

Driftredovisning per nämnd, Mkr	Prognos		
	Utfall 0908	Utfall 0808	Utfall Helår
Kommunfullmäktige	0,0	0,3	0,0
Kommunstyrelse	0,0	0,0	0,0
Kunskapsnämnd	-0,6	-0,7	-15,0
Äldreomsorgsnämnd	-3,7	-3,8	-0,9
Individ- och familjeomsorgsnämnd	1,7	-1,1	-2,5
Handikappomsorgsnämnd	-3,6	-0,6	-5,7
Kultur- och fritidsnämnd	-2,1	-0,7	-0,6
Bygg- och miljönämnd	1,7	0,7	0,1
Tillväxtnämnd	2,2	-2,9	-1,0
Kommunstyrelsens förvaltning	1,6	12,8	-3,6
Summa nämnder	-2,8	4,0	-29,2

Den totala prognosen för nämnderna visar på ett underskott för 2009 om -29,2 Mkr. De som har de största negativa avvikelserna i prognosen är kunskapsnämnden och handikappomsorgsnämnden.

På grund av det ekonomiska läget har kommunfullmäktige under året reducerats nämndernas ekonomiska ramar med två procent.

Under åren 2004-08 har det faktiska utfallet blivit bättre än det prognostiserade utfallet per augusti för samtliga år förutom 2008. För att bland annat få ett bra och korrekt beslutsunderlag, håller vi med i kommunens bedömning kring vikten av hög prognossäkerhet.

Kunskapsnämnden

Prognosen för 2009 visar på ett underskott om -15,0 Mkr. För året prognostiseras underskott inom samtliga verksamhetsområden, där det största underskottet är hänförligt till gymnasieskolan. Inom förskole- och grundskoleverksamheten är underskotten enligt verksamhetsberättelsen orsakad av kostnader för övertalig personal och inom gymnasieverksamheten av ökade kostnader för elever till fristående skolor.

Handikappomsorgsnämnden

För handikappomsorgsnämnden prognostiseras ett underskott om -5,7 Mkr för 2009. Underskottet beror i huvudsak på ökade kostnader för personlig assistans enligt LSS och LASS samt boende enligt LSS.

Med bakgrund av att merparten av verksamhetsnämnderna prognostiserar ett underskott för 2009 är det väsentligt att åtgärdsplaner utarbetas och att beslutade/föreslagna åtgärder genomförs och kompletteras med ytterligare åtgärder om så krävs.

5.1.3 Investeringsredovisning

Det är positivt att delårsrapporten i år har kompletteras med en separat investeringsredovisning.

Av årets budgeterade investeringar om 111,8 Mkr är 26,0 Mkr förbrukade under de första åtta månaderna. Enligt prognosen kommer årets investeringar att uppgå till 90,2 Mkr. Investeringsnivån har minskat något de senaste åren, men ligger alltså över budgeterade avskrivningar om 72,1 Mkr. Med tanke på den höga investeringsvolymen finns risk för ökad upplåning och ökade finansiella kostnader samt lägre soliditet. Vi håller med i kommunens bedömning att man på sikt bör minska investeringsvolymen.